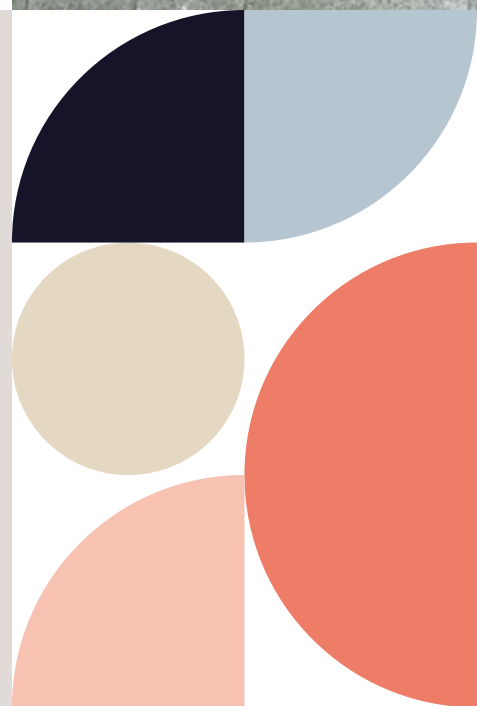

Retningslinjer for private granskinger

Innhold

FORORD	4
Del I – GENERELT	5
Regler for god advokatskikk	5
Andre enn advokater	5
Nærmere om gransking	5
Kontradiksjon	6
Konkrete saksbehandlingsregler for den enkelte gransking	6
Vern mot selvinkriminering	6
Straffansvar	6
Kilder	6
Del II – ENKELTREGLER	7
1 Beslutning om gransking	7
2 Oppdraget	7
2.1 Mandat	7
2.2 Tidsplan	8
2.3 Godtgjøring	8
3 Oppnevning, uavhengighet og habilitet	9
3.1 Kompetanse	9
3.2 Uavhengighet	9
3.3 Fratreden før oppdragets avslutning – stansing	10
4 Granskingsprosessen	10
4.1 Oppstart av gransking – saksbehandlingsregler	10
4.2 Opplysning av saken – overordnede prinsipper	11
4.3 Oppdragsgivers opplysningsplikt	11
4.4 Nærmere om forklaringer	11
4.5 Bevis og bevisvurdering	12
4.6 Oppdragsgivers tilgang til underlagsmaterialet	12
5 Berørtes rettigheter	13
5.1 Berørte	13
5.2 Bistand til berørte	13
5.3 Rett til innsyn og uttalelse – kontradiksjon	13
5.4 Forutgående orientering om rapportens innhold til de berørte	14

6	Taushetsplikt	14
7	Behandling av personopplysninger	15
8	Granskingsrapport og avslutning av oppdrag	16
	8.1 Utferdigelse av granskingsrapporten	16
	8.2 Avslutning av granskingen	17
9	Ikrafttredelse og endringer	17
	9.1 Ikrafttredelse	17
	9.2 Endringer	17

Forord

Advokatforeningens retningslinjer for private granskinger ble vedtatt av foreningens hovedstyre 4. mars 2011. Bakgrunnen for å utarbeide retningslinjene var at omfanget av private granskinger hadde vært sterkt økende. Det var derfor et behov for veiledende regler eller normer som kunne ivareta grunnleggende rettssikkerhetshensyn og saksbehandlingsprinsipper for granskingsarbeidet. Siden vedtakelsen har retningslinjene i stor grad blitt tatt i bruk av bransjen og har bidratt til en ytterligere profesjonalisering av private granskinger.

Advokatforeningen avholdt den 12. september 2019 et seminar om granskning der det kom frem at det var skjedd en utvikling av granskingsarbeidet som tilsa at det var behov for en revisjon av retningslinjene for private granskinger.

Advokatforeningen nedsatte derfor høsten 2019 et utvalg for å gjennomgå erfaringer med dagens retningslinjer og foreslå endringer tilpasset utviklingen.

Utvalget har bestått av følgende medlemmer:

- Advokat Anne Helsingeng (leder)
- Advokat Preben Haugmoen Mo
- Advokat Georg Abusdal Engebretsen
- Advokat Kristian Brandt
- Advokat Thomas Steen Brandi

Samtlige medlemmer har bred erfaring fra granskingsprosesser, både som granskere og representanter for berørte parter, varslere med flere.

Sekretær for utvalget har vært advokatfullmektigene Armin Khoshnewiszadeh, Ida Solberg Thommessen og Elisa Bogaard Vangen i Advokatforeningen.

Et forslag til nye retningslinjer ble sendt på høring mars 2022. Vi mottok hørings svar fra Justisdepartementet, Arbeidstilsynet, Oslo statsadvokatembeter, NHO, LO, KS, Justisforbundet, Advokatfirmaet Elden, Advokatfirmaet Wikborg Rein, Advokatfirmaet Ræder, Advokatfirmaet Tveter og Kløvfjell, Advokatfirmaet SANDS, Advokatfirmaet Hombles Olsby, BDO Advokater, advokat Erling Grimstad, professor emeritus Petter Gottschalk, og et samlet hørings svar fra forsker Bitten Nordrik, forsker Tereza Østbø Kuldova, advokat Rolf Bech-Sørensen, advokat Birthe M. Eriksen og advokat Christian Sturla Svensen. Utvalgsleder har også hatt møte med advokat Hans Henrik Klouman, Pål Wien Espen og advokat Cato Schiøtz sammen med Advokatforeningens generalsekretær.

Vi retter en takk til advokat Cato Schiøtz som sammen med advokat Anne Helsingeng og advokat Preben Haugmoen Mo utarbeidet første utgave av retningslinjene.

DEL I – GENERELT

Regler for god advokatskikk

Disse retningslinjene gjelder advokaters arbeid med granskinger og er vedtatt av Advokatforeningen. Retningslinjene for private granskinger forutsettes lagt til grunn i granskingsoppdrag som medlemmer av Advokatforeningen påtar seg og må ses på som et supplement av Regler for god advokatskikk («RGA»).

Når en advokat eller et advokatfirma påtar seg et granskingsoppdrag vil dette være en særskilt type advokatoppdrag. RGA vil derfor gjelde. RGA skal blant annet sikre at advokatvirksomheten utføres etter etiske prinsipper, at advokater opptrer saklig og korrekt og at advokaten ikke gir råd som advokaten forstår kan innebære risiko for krenkelse av noens menneskerettigheter. Videre sikrer reglene at advokaten skal være uavhengig av klienten.

Granskingsoppdrag avviker fra ordinære advokatoppdrag ved at granskerne skal ha en særlig uavhengig rolle. Granskerne innehar ikke en tradisjonell klientrepresentasjonsrolle som oppdragsgivers rådgiver og talsmann. Oppdraget er definert av mandatet og oppdragsgiver kan ikke instruere granskerne verken om prosedyre, premisser eller konklusjoner.

Granskinger er innbyrdes svært ulike. Retningslinjene er derfor av generell og overordnet karakter. Målsetningen med retningslinjene er sammen med RGA å etablere regler og rutiner som er normgivende og med det etablere «*prinsipper for god granskings-skikk*».

Retningslinjene anvendes uavhengig av om granskingen foretas av en enkeltperson, et firma eller et særskilt nedsatt utvalg. For å få en språklig forenkling har vi i de reviderte retningslinjene likevel valgt å erstatte begrepet «granskingsutvalg» med «granskerne» eller «granskere».

Andre enn advokater

Retningslinjene gjelder i utgangspunktet for advokaters arbeid med granskinger. Retningslinjene bygger på grunnleggende rettsikkerhetsprinsipper, og bør derfor også anvendes i private granskinger som foretas av representanter for andre yrkesgrupper. En slik etterlevelse vil kunne bidra til å sikre en forsvarlig og god gjennomføring av granskinger.

Nærmere om granskning

Retningslinjene er skrevet for å gi veiledning i granskingsprosesser, slik at grunnleggende rettsikkerhetshensyn og saksbehandlingsprinsipper blir ivaretatt.

Granskingsbegrepet er ikke entydig, men kjenne-tegnes ved at det foretas en undersøkelse hvor formålet som regel vil være å avklare og analysere faktiske forhold kombinert med en rettslig vurdering av hendelsesforløpet. Granskingsoppdrag kan også omfatte analyse av årsaksforhold og anbefalinger om tiltak. Granskingsbegrepet, slik det er benyttet i retningslinjene, omfatter ikke såkalte faktaundersøkelser som metode, som utelukkende har til formål å samle inn og systematisere informasjon.

Det avgjørende er ikke om arbeidet kalles en granskning eller ikke. Det avgjørende er arbeidets karakter. Retningslinjene kan derfor komme til anvendelse selv om arbeidet er gitt andre betegnelser, som for eksempel undersøkelse, evaluering, revisjon eller lignende.

Temaene for granskinger har et vidt spenn, alt fra undersøkelse av arbeidsmiljø til mistanke om regelbrudd eller økonomisk kriminalitet. Enkelte granskinger har stor offentlig interesse, mens andre gjelder avgrensede forhold eller en begrenset personkrets der undersøkelsen ligger nært opp mot ordinær advokatvirksomhet. Private granskinger er således innbyrdes svært ulike.

Granskning er i alle tilfeller en undersøkelsesform som er krevende for alle som på ulike måter blir involvert. Dette gjelder særlig berørte, men kan også gjelde virksomheten som sådan, ledelsen, ansatte, vitner og varslere. Dette innebærer et stort ansvar både for de som iverksetter og de som gjennomfører granskinger. Granskerne skal sikre at granskingsprosessen blir gjennomført forsvarlig og at kravet til rettferdig prosess, kontradiksjon og privatliv blir ivaretatt.

For de berørte kan en granskingsrapport oppleves å ha like stor betydning som en dom eller en arbeidsgivers beslutning om arbeidsrettslige sanksjoner. Det er viktig at granskerne søker å ivareta grunnleggende rettsikkerhetskrav for berørte gjennom hele granskingsprosessen. Desto mer kritikkverdige eller alvorlige anklager som undersøkes, desto større plass bør hensynet til rettssikkerhet og privatliv få.

Granskere må også være seg bevisste at tilgangen til bevis og informasjon kan være begrenset i

granskingsoppdrag. Det er også en risiko for ensidig informasjonsflyt. Granskerne bør også ta hensyn til at menneskelige feil forekommer og passe på at vurderingene ikke blir uforholdsmessig strenge.

Granskingen skal gjennomføres på en måte som ikke innebærer en krenkelse av noens menneskerettigheter eller en betydelig risiko for dette, se RGA punkt 1.4. Granskingen skal derfor på et hvert trinn av prosessen ta hensyn til følgende elementer:

- Prosessen skal være rettferdig og skal gjennomføres innen rimelig tid
- Prosessen skal ta hensyn til rettssikkerhet og forutberegnelighet
- Uskyldspresumsjonen
- Berørte skal gjøres kjent med anklagene mot seg
- Berørte skal gis anledning til å uttale seg og forsvare seg gjennom verifisering og kontradiksjon
- Berørte skal gis vern mot selvinkriminering
- Berørte kan la seg representere av advokat eller annen rådgiver

Prinsippene skal ligge til grunn for de vurderinger granskerne gjør under hele granskingen, også ved slutføringen av rapporten. Prinsippene skal også vektlegges i vurderingen av hvordan granskerne formulerer sine konklusjoner.

Kontradiksjon

Et av de mest sentrale rettssikkerhetsprinsippene som må ivaretas under en gransking er retten til kontradiksjon. Kontradiksjonsprinsippet bygger ikke bare på egenverdien i at en part blir hørt, men også på at kontradiksjon gir granskerne en mer fullstendig opplysning av saken og derigjennom et bedre grunnlag for sine konklusjoner.

Granskerne må påse at granskingen konsentrerer seg om de forhold som er gjenstand for gransking, og ta behørig hensyn til enkeltpersoners rett til privatliv. Dette betyr imidlertid ikke at granskerne skal avstå fra å stille krevende spørsmål til enkeltpersoner eller forelegge enkeltpersoner kompromitterende dokumentasjon, så lenge dette er relevant for granskingen.

Konkrete saksbehandlingsregler for den enkelte gransking

I tilknytning til gjennomføringen av hver enkelt gransking, bør det fastsettes konkrete saksbehandlingsregler som tilpasses granskingens art.

Desto mere kritikkverdige eller alvorlige anklager som undersøkes, jo mer sentral plass må ivaretakelse av

hensynet til en åpen og rettferdig prosess ha som ivaretar kontradiksjonsprinsippet. Granskerne må velge den fremgangsmåte som til enhver tid gir best mulig rettssikkerhet for berørte, innenfor rammen av granskingen og forholdene ellers. I dette ligger et ansvar for granskerne, ved aksept av oppdraget, for å påse at de har en tilstrekkelig forankring hos oppdragsgiver til å ivareta disse prinsippene, slik at disse ikke begrenses av hensynet til taushetsplikt eller andre instruksjoner fra oppdragsgiver. Hvis det ikke er mulig for granskerne å få aksept for dette, og det heller ikke foreligger saklig grunn for valg av annen fremgangsmåte, skal granskerne i ytterste fall ikke påta seg oppdraget. Tilsvarende gjelder hvis granskerne ser at gransking er klart formålsløs eller lite tjenlig.

Vern mot selvinkriminering

I forbindelse med granskinger må det tas tilbørlig hensyn til at opplysninger innhentet i en gransking kan bli benyttet i ulike etterfølgende prosesser, slik som i en politietterforskning av mulige straffbare forhold. I en granskingsprosess er det derfor viktig at granskerne har et bevisst forhold til selvinkrimineringsvernets betydning. Selvinkrimineringsvernets rekkevidde vil også avhenge av karakteren av mulige lovbrudd, herunder om det er straffsanksjonerte lovbrudd eller forvaltningsmessige/administrative sanksjoner. Det kan være utfordrende for granskerne å vite hvilke sanksjoner som kan komme til anvendelse som følge av den granskingen som gjennomføres. Utvalget anbefaler at granskerne opplyser om selvinkrimineringsvernet til personer som det innhentes opplysninger fra.

Straffansvar

Det er grunn til å understreke at granskerne skal søke å unngå å plassere ansvar for mulige straffbare handlinger. Granskerne må ta høyde for at feil kan begås, og at det kan rettes kritikk mot handlinger eller unnlatelser, uten at det innebærer rettslig ansvar.

Kilder

I NOU 2009: 9 Lov om offentlige undersøkelseskommissjoner og professor dr. juris Johan Giertsen bok «Gransking» er offentlige granskinger nærmere omtalt. Private granskinger skiller seg fra offentlige undersøkelseskommissjoner, men for videre studier om private granskinger er disse kildene likevel relevante, da de rettssikkerhetsspørsmål som oppstår i offentlige granskinger ofte er parallelle i private granskinger.

DEL II – ENKELTREGLER

1 Beslutning om gransking

Gransking bør bare besluttes gjennomført når dette fremstår som det mest hensiktsmessige tiltaket.

Kommentar:

Gransking er et ekstraordinært tiltak som bør begrenses til de tilfellene der en slik gransking er hensiktsmessig ut ifra sakens karakter og alvorlighetsgrad, samt oppdragsgiverens interesser.

Før ekstern gransking besluttes, bør det foretas en vurdering av hva som er den mest hensiktsmessige undersøkelsesformen. Det kan være at den aktuelle undersøkelsen best kan foretas internt eller ved en kontrollhandling utført som del av en ordinær revisjon.

En gransking kan også gjennomføres av et utvalg sammensatt av organisasjonens egne ansatte og ekstern rådgiver. Før beslutning om gransking fattes, kan det være formålstjenlig å kartlegge situasjonen for å få et tilstrekkelig grunnlag for beslutningen. Det samme gjelder ved fastsettelse av mandatet, jf. punkt 2.1.

Hvis forespurt gransker anser en gransking uforenelig med forsvarlig ivaretagelse av grunnleggende rettssikkerhetshensyn eller anser granskingen som klart formålsløst eller lite tjenlig, skal granskeren fraråde oppdragsgiver å iverksette gransking. Det kan være dersom oppdragsgiver begrenser retten til kontradiksjon eller at det antas at formålet med granskingen kan være et annet enn det som oppgis. I ytterste fall skal granskeren avstå fra å påta seg oppdraget.

2 Oppdraget

2.1 Mandat

Oppdragsgiver fastsetter mandatet for granskingen og rammene for granskernes arbeid.

Kommentar:

En gransking reguleres av mandatet.

Mandatet må være presist og klart formulert. Mandatet bør beskrive hvilke faktiske omstendigheter som skal kartlegges og hvilke vurderinger som skal gjøres. Mandatet bør sees i sammenheng med saksbehandlingsreglene for granskingen, jf. punkt 4.1.

Det tilligger oppdragsgiver å fastsette mandatet og rammene for granskernes arbeid. Ofte vil granskerne

foreslå et utkast til mandat som drøftes nærmere med oppdragsgiver. Dersom oppdragsgiver utarbeider et mandat for granskingen, bør granskerne gis anledning til å komme med innspill og presiseringer til mandatet før mandatet fastsettes endelig av oppdragsgiver. Før mandatet fastsettes, kan det være formålstjenlig å gjennomføre en nærmere kartlegging for å få klarhet i forhold som er nødvendig for å utarbeide mandatet. Det samme gjelder ved beslutning om gransking, jf. punkt 1.

Endringer i mandatet bør skje skriftlig og i samråd med granskerne. Vesentlige endringer i mandatet kan gi granskerne rett til å trekke seg fra oppdraget, jf. punkt 3.3. For eksempel kan dette være tilfellet dersom oppdragsgiver endrer mandatet for selv å unngå kritikk eller ansvar.

Mandatet bør utformes slik at det kan vises berørte.

2.2 Tidsplan

Ved oppstarten av granskingen bør det settes en realistisk dato for når granskingen skal slutføres. Granskerne må gis tilstrekkelig tid slik at granskingen kan gjennomføres på en forsvarlig måte, herunder at alle berørtes interesser blir ivaretatt. Hvis det er nødvendig for granskingens resultat og kvalitet, må granskerne be om forlengelse av granskingsperioden.

Kommentar:

Mange granskinger iverksettes på bakgrunn av særskilte hendelser. Granskingen blir derfor ofte gjennomført under tidspress. Det er ikke uvanlig at granskerne blir stilt overfor korte tidsfrister. Tidspress kan føre til uheldige resultater ved at granskingen ikke blir grundig nok, eller at grunnleggende rettigheter for berørte ikke blir tilstrekkelig ivaretatt og kan medføre en mangelfull gransking og uriktige konklusjoner. Det er derfor viktig at de tidsfrister som oppstilles er forenelige med en forsvarlig gjennomføring av granskingen.

Granskerne bør så snart som mulig si fra til oppdragsgiver hvis den tidsrammen som er stilt til rådighet ikke er tilstrekkelig.

Hvis en fristutvidelse ikke innvilges, har granskerne plikt til å slutføre granskingen og ta de nødvendige forbehold. Ved ferdigstillelsen av rapporten skal det da tas behørig hensyn til at alle forhold ikke er undersøkt. Dette må komme frem av rapporten, og det må utvises betydelig forsiktighet med hensyn til å trekke konklusjoner.

2.3 Godtgjøring

Fastsettelsen av hvordan granskerne skal godtgjøres, må avklares på forhånd. Godtgjøring bør normalt skje på bakgrunn av en avtalt timepris.

Kommentar:

Omfanget av en gransking kan være vanskelig å fastslå på forhånd. Dette tilsier at gransking normalt skal godtgjøres etter medgått tid og en nærmere avtalt timepris. For å skape forutberegnelighet for oppdragsgiver, bør regelmessig rapportering over medgått tidsforbruk finne sted. Det vises også til RGA punkt 3.3.1 om salær, hvor det fremgår at salæret skal stå i rimelig forhold til oppdraget og arbeidet som er utført av advokaten.

Granskerne må uavhengig av godtgjøringens form, foreta de undersøkelser som er nødvendige for en forsvarlig opplysning av saken og på en måte som ivaretar berørtes rettigheter.

Hvis oppdragsgiver har satt et absolutt tak for kostnadene, må dette tydelig komme frem. Hvis granskingen viser seg å bli vesentlig dyrere enn forutsatt, bør oppdragsgiver ha rett til å kreve oppdraget avsluttet og i den forbindelse be om at en rapport ferdigstilles på grunnlag av det arbeid som er utført. På samme måte som nevnt ved tidspress, jf. punkt 2.2, skal det ved ferdigstillelsen av rapporten tas behørig hensyn til at alle forhold ikke er undersøkt. Dette må komme frem av rapporten, og det må utvises betydelig forsiktighet med hensyn til å trekke konklusjoner.

3 Oppnevning, uavhengighet og habilitet

3.1 Kompetanse

De som påtar seg et granskingsoppdrag, må samlet sett ha den nødvendige kompetanse til å utføre granskingen.

Kommentar:

For å sikre en forsvarlig granskingsprosess, herunder kvalitativ faktainnhenting og gode vurderinger, må granskerne ha nødvendig erfaring og kompetanse.

Granskerne bør vurdere om det er behov for å knytte til seg bistand fra andre i det løpende granskingsarbeidet. Bistanden kan være sakkyndig bistand og bistand av administrativ

karakter. Dette kan omfatte personer med særlig utredningskompetanse, med kunnskap om teknisk og taktisk informasjonsinnhenting, prosjektkompetanse, regnskaps- og/eller revisjonskyndighet, generell økonomikompetanse, HMS-kompetanse, organisasjonskompetanse, kompetanse om søk i og sikring av elektronisk lagret informasjon eller annen spesialkompetanse innenfor de temaene som granskingen omfatter.

Behovet for ekstern bistand bør synliggjøres overfor oppdragsgiver ved oppdragets start eller så snart som mulig etter at behovet er klarlagt, slik at oppdragsgiver kan godkjenne at granskerne pådrar oppdragsgiver kostnader til slik bistand. Hvis oppdragsgiver ikke godkjenner slike kostnader, må granskerne vurdere om det er mulig å gjennomføre oppdraget på forsvarlig vis, eventuelt hvilken betydning det har for oppdragets utførelse og formidle dette til oppdragsgiver.

3.2 Uavhengighet

Granskerne skal være uavhengige og upartiske. Det må ikke foreligge omstendigheter som sår tvil om granskernes evne til å utføre arbeidet på en tilstrekkelig uavhengig måte. Dette gjelder i relasjon til oppdragsgiver, saksforhold og den eller de som antas å være berørte.

Kommentar:

Granskerne skal være uavhengige og utføre arbeidet på en uavhengig måte, slik at granskingen ikke blir påvirket av uvedkommende hensyn, jf. RGA punkt 2.1 og punkt 3.2.

Sammenliknet med andre advokatoppdrag står granskinger i en særstilling. Granskerne skal ikke bare ivareta klientens interesser, men alle berørte skal behandles med nødvendig objektivitet og uavhengighet. Kravet til uavhengighet er grunnleggende ved utføringen av granskingsoppdrag. Det er avgjørende for de berørte at granskerne ikke lar seg påvirke av utenforliggende hensyn, og at granskerne i sitt arbeid er tilstrekkelig uavhengige. Dersom det kan stilles spørsmål ved granskernes uavhengighet og upartiskhet, vil tilliten til granskingsprosessen bli forringet.

Granskere skal, med mindre dette anses som klart ubetenkelig, ikke påta seg granskingsoppdrag for faste klienter. I vurderingen av om det vil være «klart ubetenkelig» å påta seg granskingsoppdraget, må det blant annet legges vekt om tidligere eller pågående oppdrag for klienten har tilknytning til granskingen, om granskingen gjelder forhold som tilsier særlig aktsomhet av hensyn til de berørte og tilliten til prosessen, og karakteren av det faste klientforholdet. Dersom granskerne anser det klart ubetenkelig å kunne påta seg oppdraget, skal de berørte og andre særlig involverte orienteres om forholdet. Granskerne skal alltid vurdere om de har den nødvendige uavhengighet i den konkrete sak.

3.3 Fratreden før oppdragets avslutning – stansing

Granskerne kan trekke seg fra oppdraget hvis det foreligger saklig grunn.

Kommentar:

Det klare utgangspunktet er at granskerne har påtatt seg en forpliktelse til å fullføre granskingen i henhold til avtalen med oppdragsgiver. Det kan imidlertid oppstå omstendigheter som gjør at granskerne har saklig grunn til å trekke seg fra oppdraget før det er fullført.

Retten til å fratre må bero på en konkret tolkning av oppdragsavtalen, og hensynta oppdragets utvikling, samarbeidsforholdet med oppdragsgiver, endring av sakens struktur eller kompleksitet, manglende betaling mv.

For advokater som påtar seg et granskingsoppdrag reguleres også adgangen til å fratre av RGA punkt 3.1.6.

Det kan også oppstå omstendigheter som tilsier at en gransking bør stanses. Dette beror på en konkret vurdering, og skal skje i samråd med oppdragsgiver.

4 Granskingsprosessen

4.1 Oppstart av gransking – saksbehandlingsregler

Granskerne bør ved oppstart av granskingen utarbeide saksbehandlingsregler for sitt arbeid, herunder om informasjonsinnhenting og berørtes rettigheter.

Granskerne bør forelegge saksbehandlingsreglene for oppdragsgiveren og hensynta innspill så langt dette er forenelig med kravet til uavhengighet.

Kommentar:

Det er granskerne som, innenfor rammen av mandatet, avgjør hvordan granskingen skal gjennomføres.

Det bør utarbeides saksbehandlingsregler for granskerens arbeid i den konkrete granskingen. Dette er nødvendig for å utfylle Advokatforeningens retningslinjer for private granskinger, samtidig som det bidrar til forutberegnelighet for alle involverte. Saksbehandlingsreglene må i så stor grad som mulig tilpasses formålet med den aktuelle gransking. Saksbehandlingsreglene bør forankres hos oppdragsgiver.

Eksempler på forhold som bør omfattes av saksbehandlingsreglene er:

- Tidsaspekt og ressursbruk
- Oppdragsgivers medvirkning
- Ansattes medvirkning
- Bistand til ansatte, vitner og berørte
- Dekning av kostnader for bistand til berørte
- Hvordan sikring av bevis skal skje, herunder forklaringer
- Håndtering av elektronisk lagret informasjon, herunder personopplysninger
- Bevisvurdering
- Om det skal gjøres en juridisk vurdering
- Bruk av ekstern bistand
- Hvordan kontradiksjon skal gjennomføres
- Om det skal gis rett til innsyn før endelig rapport foreligger
- Rapporteringsfrekvens og rapporteringsformat
- Taushetspliktens grenser
- Hvordan innhentet informasjon skal håndteres etter avsluttet gransking

Denne listen over momenter er ikke uttømmende.

4.2 Opplysning av saken – overordnede prinsipper

Granskerne skal innhente de opplysninger som anses nødvendige for en forsvarlig opplysning av saken.

Kommentar:

Granskerne må foreta de undersøkelser som er nødvendige for å oppfylle mandatet. Kravet til sakens opplysning vil avhenge av hvor alvorlige forhold som granskes, samt sakens kompleksitet.

Granskerne kan ikke pålegge noen å avgi forklaring eller kreve dokumentasjon utlevert. Å forklare seg for og utlevere dokumentasjon til granskerne skjer derfor frivillig, se likevel nedenfor om oppdragsgivers rett til å instruere egne ansatte.

4.3 Oppdragsgivers opplysningsplikt

Oppdragsgiver skal gi granskerne all informasjon som er relevant for granskingen. Oppdragsgiver skal medvirke til at tredjepart overleverer relevant informasjon til granskerne.

Kommentar:

Det er vesentlig at oppdragsgiver bidrar til opplysning av saksforholdet, slik at granskerne får et bredest mulig grunnlag for sine vurderinger. Det gjelder både den informasjon som taler til fordel for og til ugunst for oppdragsgiveren. Granskerne må selv vurdere om de bør få en skriftlig fullstendighetserklæring fra oppdragsgiveren.

Hvis granskerne finner det sannsynliggjort at oppdragsgiver bevisst har holdt tilbake informasjon, og oppdragsgiver ikke retter opp forholdet, kan det utgjøre et grunnlag for granskerne til å trekke seg fra oppdraget, jf. punkt 3.3 og RGA punkt 3.1.6.

4.4 Nærmere om forklaringer

Opptak av forklaringer må gjennomføres på en forsvarlig måte, og det må tas tilstrekkelig hensyn til den som forklarer seg.

Kommentar:

Forklaringer bør gis direkte til granskerne i et intervju i tråd med prinsippet om bevisumiddelbarhet. Dette gir granskerne det beste grunnlaget for å vurdere

kvaliteten av forklaringen, samt den beste muligheten til å etterprøve innholdet i forklaringen.

Granskerne bør understreke at den som forklarer seg, skal forklare seg sant. Dette gjelder selv om granskerne ikke har noen rettslige sanksjoner mot den som forklarer seg uriktig.

Forklaringer fra vitner og berørte er en viktig kilde til informasjon i granskinger. Samtidig vil det å måtte avgi forklaring overfor granskerne kunne være krevende for den som skal forklare seg. Det kan også ved oppstart av granskingen være uklart hvem som er berørte, jf. punkt 5.1. Dette stiller krav både til innkallingen og gjennomføringen av intervjuet.

Det bør gis skriftlig informasjon om bakgrunn og tema for intervjuet. For berørte skal slik informasjon gis, jf. nest siste avsnitt.

Den som intervjues skal opplyses om adgangen til å la seg bistå av advokat eller annen rådgiver. Vitner må som hovedregel dekke utgifter til rådgiver selv. Berørtes mulighet til å få dekket bistand er regulert i punkt 5.2.

For å legge til rette for en transparent prosess bør det gis informasjon om hvordan opplysningene som gis i forklaringen forventes å bli brukt i det videre arbeidet, herunder hvem de kan gis videre til. Tas forklaringen opp på bilde- og/eller lydfil, skal det gis informasjon om dette til den som forklarer seg.

For ansatte vil den arbeidsrettslige lojalitetsplikt normalt innebære et krav om at den ansatte, etter instruksjon fra arbeidsgiveren (oppdragsgiveren), avgir forklaring til granskerne. På tilsvarende måte vil ansatte også kunne instrueres i å medvirke for å fremskaffe opplysninger, herunder dokumentasjon. Granskerne bør gjøre ansatte som forklarer seg oppmerksom på at usanne forklaringer kan få konsekvenser for arbeidsforholdet, i verste fall medføre oppsigelse eller avskjed.

Den som forklarer seg – vitner og berørte, inkludert ansatte hos oppdragsgiver – skal informeres om at de ikke har plikt til å forklare seg om forhold som kan medføre straff for dem selv (vern mot selv-inkriminering).

Forklaringer skal nedtegnes i et referat. Den som forklarer seg, skal gis adgang til å kommentere innholdet i referatet og gi supplerende merknader. Dette innebærer en rett til å motta nedtegnelsen av sin forklaring, som bare kan nektes dersom det foreligger særlige grunner.

Hvis det er nærliggende at vitnet har eller vil kunne få status som «berørt» skal det i tillegg til det ovennevnte

legges særlig vekt på at den berørte før den avgir forklaring skal være gjort kjent med relevante anklager og granskernes mandat. Den berørte skal ha tilstrekkelig tid til å ivareta sine interesser i forbindelse med forklaringen. Dette innebærer reell mulighet til å forberede seg, herunder nok tid til å velge bisitter, samt drøfte saken med denne. Videre skal den berørte ha tilstrekkelig tid i forbindelse med godkjenning av referater til å rådføre seg med eventuell bisitter. Hvis den berørte kommer med rettelser eller bemerkninger til referatet, skal dette fremgå av det endelige referatet.

For øvrige retningslinjer om berørtes rettigheter vises det til punkt 5.

4.5 Bevis og bevisvurdering

Granskerne skal gjøre rede for hvilke bevis og regler om bevisvurdering og bevisbyrde som er lagt til grunn.

Kommentar:

Kravene til bevis vil avhenge av granskingens karakter og arten av eventuelle påstander. Alminnelige bevisvurderingskriterier og bevisbyrderegler må legges til grunn for granskernes vurderinger og konklusjoner. I tråd med dette vil utgangspunktet være alminnelig sannsynlighetsovervekt. Granskerne bør likevel legge til grunn et strengere krav enn alminnelig sannsynlighetsovervekt der vurderingen kan medføre en sterk grad av kritikk eller vil kunne få betydelige rettslige konsekvenser for berørte.

Ved sin vurdering bør granskerne ikke bygge på informasjon som er fremkommet anonymt eller under løfte om konfidensialitet, med mindre informasjonen kan understøttes av andre opplysninger i saken. Dette er også viktig for å kunne ivareta forsvarlig kontra-

diksjon. Dersom granskerne ikke kan verifisere eller underbygge informasjonen, kan forholdet ikke anses forsvarlig klarlagt. Vurderingene i en gransking må kunne godtgjøres og underbygges av opplysninger innhentet fra forklaringer, skriftlig dokumentasjon eller andre kilder som kan undergis reell kontradiksjon.

4.6 Oppdragsgivers tilgang til underlagsmaterialet

Oppdragsgiver bør normalt ikke få tilgang til referater, lydfiler o.l. opptatt eller utarbeidet av granskerne.

Oppdragsgiver kan gis tilgang til annen dokumentasjon granskingsrapporten bygger på så lenge dette er ubetenkelig.

Granskernes interne notater og arbeidsdokumenter kan ikke kreves fremlagt.

Kommentar:

Hensynet til at granskerne skal motta mest mulig frie forklaringer tilsier at oppdragsgiver ikke får overlevert referater eller lydfiler fra forklaringene. Er det forutsatt at oppdragsgiver skal ha tilgang til forklaringene bør dette avtales ved granskingens oppstart, og de som forklarer seg må gjøres oppmerksom på dette.

Dokumentasjon mottatt av granskerne og som granskingsrapporten bygger på, må som utgangspunkt kunne overleveres oppdragsgiver med mindre det foreligger forhold som gjør dette betenkelig. Dette kan eksempelvis være at dokumentasjonen er overlevert under lovnad om konfidensialitet eller at dette kan være til skade for en eventuell etterforskning. Er det forutsatt at oppdragsgiver skal ha tilgang til all dokumentasjon i saken, må dette avklares på forhånd.

5 Berørtes rettigheter

5.1 Berørte

Den berørte er den som får sitt forhold undersøkt av granskerne.

Kommentar:

Disse retningslinjene bruker «berørte» som betegnelse på den som bør gis rettigheter til innsyn og kontradiksjon i en gransking. Betegnelsen innebærer at granskingen og utfallet av denne må ha betydning for den enkeltes situasjon.

Hvem som i det konkrete tilfellet er berørt eller ikke, må avgjøres ved en konkret vurdering, hvor det blant annet må tas hensyn til nærhet til temaet for granskingen og hvilket utfall eller konsekvenser granskingen kan få. Personer hvis rettighetsforhold berøres, omfattes av begrepet. Personer som kan få negativ omtale som følge av granskingen, vil også etter omstendighetene kunne anses som berørte. Personer som utelukkende avgir forklaring som vitner, vil ikke omfattes av begrepet.

Det er viktig at man ved oppstarten av arbeidet har et bevisst forhold til hvem som er «berørte», og at det redegjøres for dette i forkant av granskingen. På dette tidspunkt kan det kan imidlertid være vanskelig å uttømmende forutse hvem som kan være berørte. Granskerne må også løpende vurdere hvem som omfattes av begrepet, herunder hensynta at statusen til den enkelte kan endres underveis.

5.2 Bistand til berørte

Berørte skal ha rett til å la seg bistå av advokat eller annen bisitter i forbindelse med granskingen. Der berørte bidrar i kraft av sitt ansettelsesforhold er hovedregelen at nødvendige kostnader dekkes av oppdragsgiveren.

Kommentar:

Berørte har rett til å la seg bistå av advokat eller annen bisitter. Ansatte har også rett til å la seg bistå av tillitsvalgt.

Den som bistår, kan ikke ha personlige interesser i granskingen eller slik tilknytning til saksforholdet at vedkommendes involvering kan være til skade for granskingen.

Granskerne bør overfor oppdragsgiver presisere at retten til bistand er en grunnleggende forutsetning for at de berørte skal avgi forklaring eller på annen måte bistå granskerne.

Advokatbistand kan være aktuelt både i forbindelse med muntlig forklaring for granskerne og ved verifikasjons- og kontradiksjonsprosesser.

I den grad advokat benyttes, skal granskerne forholde seg til advokaten ved kontakt med den berørte i anledning den berørtes forhold.

Berørte som er dette i kraft av oppgaver utført som en naturlig del av sitt ansettelsesforhold, bør som den klare hovedregel få dekket rimelige utgifter til nødvendig bistand i tilknytning til de deler av granskingen som berører vedkommende direkte. Etter en nærmere vurdering kan det være aktuelt å dekke rimelige utgifter til bistand også for andre berørte. Dekning av kostnader for bistand til berørte er et forhold som bør omfattes av saksbehandlingsreglene, jf. punkt 4.1.

5.3 Rett til innsyn og uttalelse – kontradiksjon

Berørte skal informeres om hva de er anklaget for og granskernes mandat. Berørte skal ha anledning til å uttale seg om opplysninger granskerne vurderer å legge til grunn. Dette bør skje i rimelig tid før granskningsrapporten avgis. Det skal vurderes om en berørt skal forelegges granskernes rettslige vurdering av det faktum som legges til grunn for vedkommende (subsumsjonen), før endelig rapport gis til oppdragsgiver.

Kommentar:

Å vite hva man er anklaget for og retten til kontradiksjon bidrar til opplysning av saken og representerer viktige rettssikkerhetsprinsipp. Det er derfor viktig at granskerne sørger for at de berørte gis anledning til å uttale seg om opplysninger av betydning for vedkommende.

Innkalling av berørte til intervju skal skje skriftlig. Berørte skal også forelegges skriftlig informasjon om bakgrunn og tema for intervjuet samt granskernes mandat i forkant. Se nærmere om dette under punkt 4.4 nest siste avsnitt. Ved at den berørte får tilgang til relevante opplysninger som angår vedkommende, herunder hva denne er anklaget for og granskernes

mandat, gis den berørte mulighet til å fremsette sine synspunkter samt anledning til å gi supplerende informasjon som understøtter egne synspunkter eller som for øvrig kan være av betydning for granskingen.

Omfanget og innholdet av opplysninger som forelegges den berørte, må være tilstrekkelig til at vedkommende forsvarlig kan ivareta sine interesser og må fastlegges på bakgrunn av alvoret i og omfanget av saken.

Det skal vurderes om en berørt skal forelegges granskernes rettslige vurdering av det faktum som legges til grunn for vedkommende (subsumsjonen), før endelig rapport gis til oppdragsgiver. Begrunnelsen for denne plikten er hensynet til at berørte ikke skal være uforberedt på granskernes rettslige vurderinger og konklusjoner. Foreleggelse skal som hovedregel gjøres i saker hvor rapporten antas å bli gjenstand for offentliggjøring. Et alternativ til slik førtidig foreleggelse kan være at den berørte orienteres om granskernes vurdering og gis en samtidig tilsvarsrett.

Fristen for uttalelse må være så romslig at den berørte har en reell mulighet til å ivareta sine interesser. Som hovedregel bør uttalelsen gis skriftlig.

Granskerne må selv ta nærmere stilling til hvordan ivaretagelse av kontradiksjon skal organiseres. Dette bør være blant de forhold som avklares ved granskingsoppstart, jf. punkt 4.1.

6 Taushetsplikt

Granskerne har taushetsplikt med hensyn til hva som kommer frem under granskingen.

Taushetsplikten gjelder også etter at granskingen er avsluttet.

Kommentar:

Det er ikke gitt egne lovregler for private granskinger, og det foreligger ingen egne regler om taushetsplikt for granskere som utfører private granskinger. Eventuelle regler om taushetsplikt som gjelder for granskernes profesjon vil derfor være førende for granskernes plikter.

5.4 Forutgående orientering om rapportens innhold til de berørte

Berørte skal orienteres om utfallet av granskingen for deres del, før rapporten avgis eller umiddelbart etter at rapporten er avgitt. Dette kan helt unntaksvis unnlates hvis viktige hensyn taler imot.

Kommentar:

Med mindre det foreligger viktige hensyn som taler imot, skal den berørte gis en orientering om utfallet for sin del før endelig rapport overleveres oppdragsgiver eller umiddelbart i etterkant.

Jo sterkere kritikken granskerne fremsetter er, desto større grunn er det til å gi en forhåndsorientering. Særlig gjelder dette i de tilfellene hvor granskingsrapporten skal offentliggjøres eller sannsynligheten for offentlig interesse på annen måte er betydelig.

Spørsmålet om og når de berørte skal orienteres om utfallet av granskingen, bør avklares ved oppstart, jf. punkt 4.1.

For advokater som påtar seg granskingsoppdrag, gjelder de alminnelige reglene om advokaters taushets- og fortrolighetsplikt. Dette innebærer at advokaten har taushetsplikt for opplysninger som mottas i granskingsaker. Overtredelse kan være gjenstand for straff i medhold av straffeloven § 209. Videre har RGA punkt 2.3 egne bestemmelser om fortrolighet. Fortrolighetsplikten kan også gjelde for andre enn klienten.

Høyesterett har fastslått at granskinger er advokatvirksomhet, med mindre det bare er ren innsamling av informasjon, og derfor er omfattet av taushetsplikten og bevisforbudet i tvisteloven § 22-5 første ledd og straffeprosessloven § 119.

Også andre profesjoner som utfører private granskinger kan ha bestemmelser om taushetsplikt, men det vil normalt være en mindre omfattende taushetsplikt enn advokater og de vil derfor ikke være omfattet av bevisforbudet som gjelder for advokater.

For granskere som tilhører profesjoner som ikke er omfattet av lovbestemt taushetsplikt, kan taushetsplikt avtales mellom oppdragsgiveren og den enkelte gransker. Taushetsplikt kan også utledes av den alminnelige lojalitetsplikten i kontraktsforhold. En slik avtalt taushetsplikt vil imidlertid ha sine klare begrensninger. Den vil for eksempel ikke kunne påberopes i forhold til en granskers forklaringsplikt som vitne i en etterfølgende rettssak.

Som redegjort for under punkt 4.1, er taushetspliktens grenser et forhold som bør avklares med oppdragsgiver ved oppstarten av granskingen.

Det kan være aktuelt å avklare granskerens adgang til å forelegge informasjon som er kommet frem under granskingen til andre personer enn den informasjonen er mottatt fra, se punkt 5.3. Formålet vil normalt være å motta synspunkter på informasjonen for kvalitetssikring og/eller for å ivareta prinsippet om kontradiksjon. Taushetsplikten bør ikke begrense en slik bruk av informasjonen. Særlig er dette viktig for å ivareta hensynet til kontradiksjon. Det kan imidlertid foreligge andre hensyn som tilsier at dokumentasjonen helt eller delvis ikke bør fremlegges, for eksempel

dersom dokumentasjonen inneholder forretningshemmeligheter mv. Det bør også avklares om det bør innhentes egen taushetserklæring før fremleggelse.

Granskerne kan normalt innhente bistand fra eksterne ved behov, se punkt 3.1. Det må sørges for at eksterne pålegges samme taushetsplikt som granskerne selv. For advokater følger det av lovgivningen at hjelpere har samme taushetsplikt som advokaten, men det bør formaliseres at hjelperne er kjent med dette og engasjementet av hjelperne bør skje gjennom granskerne (advokaten).

Taushetsplikten gjelder ikke overfor oppdragsgiveren. Unntak gjelder for opplysninger gitt til granskerne under løfte om konfidensialitet også overfor oppdragsgiveren. Hvorvidt granskerne skal gis adgang til å motta informasjon under løfte om konfidensialitet, bør i så fall avklares med oppdragsgiver ved oppstart av granskingen. Er det ikke mulig å undergi opplysningene reell kontradiksjon, tilsier dette at informasjonen ikke skal vektlegges eller tillegges begrenset bevisverdi, se også kommentarene til punkt 4.5 ovenfor.

Granskerne må ha bevissthet om at løfter om anonymitet og konfidensialitet kan måtte vike for reglene om fremleggelse av dokumentbevis i en etterfølgende rettssak, jf. reglene i tvisteloven og straffeprosessloven. Dette forbeholdet bør kommuniseres til de som gir informasjon til granskerne.

7 Behandling av personopplysninger

Granskerne må sørge for at arbeidet med granskingen skjer i henhold til de regler som følger av personvernlovgivningen.

Kommentar:

En gransking vil som regel forutsette at granskerne behandler personopplysninger. Behandlingen av slike personopplysninger må under hele granskingen og etter ferdig gransking skje på en måte som er i samsvar med personopplysningsloven og personvernforordningen, jf. lovens § 2 og forordningens artikkel 2. Granskerne vil som en følge av sin uavhengige stilling i forhold til oppdragsgiveren være selvstendig behandlingsansvarlig for sin behandling av personopplysninger, jf. forordningens artikkel 4 nr. 7.

Behandlingsansvaret innebærer at granskerne er ansvarlig for de grunnleggende prinsipper som gjelder for behandling av personopplysninger i henhold til personvernforordningen. Dette omfatter blant annet et ansvar for å ha et rettslig grunnlag for behandlingen («behandlingsgrunnlag»), behandle personopplysningene på en sikker, rettferdig og åpen måte, samt sikre at de enkeltpersoner det behandles opplysninger om kan utøve sine rettigheter til innsyn, retting, sletting mv.

Som behandlingsansvarlig plikter granskerne videre å sørge for å etablere alle nødvendige organisatoriske og tekniske tiltak for å sikre at regelverket etterleves til enhver tid. Granskerne plikter å holde ajourført dokumentasjon for til enhver tid å kunne påvise at det oppføres i samsvar med reglene.

E-postforskriften av 2. juli 2018 nr. 1108 regulerer arbeidsgivers adgang til innsyn i arbeidstakers e-post-kasse mv. Innsyn i annen elektronisk dokumentasjon likestilles med innsyn i den ansattes e-post.

I en granskingsprosess vil det ofte kunne være påkrevd å foreta innsyn i e-post eller i elektronisk dokumentasjon lagret i virksomhetens elektroniske

verktøy stilt til arbeidstakers disposisjon. Slike innsynsprosesser fordrer derfor at granskerne må foreta en nøye gjennomgang av om det er et faktisk behov for innsyn og om det er adgang til slikt innsyn. I så fall må det fastsettes klare retningslinjer for hvordan innsynet skal gjennomføres. Dette må skje i nær dialog med oppdragsgiver og i samsvar med de prosedyreregler som fremkommer av forskriften.

8 Granskingsrapport og avslutning av oppdrag

8.1 Utferdigelse av granskingsrapporten

En granskingsrapport skal besvare mandatet. Granskingsrapporten bør inneholde en beskrivelse av saksforholdet granskerne er bedt om å utrede, samt granskernes vurdering av dette saksforholdet i tråd med mandatet. Granskingsrapporten skal omfatte en beskrivelse av metodikken som er benyttet ved gjennomføringen av granskingen.

Kommentar:

Det er hensiktsmessig at granskingsrapporten redegjør for mandatet, herunder endringer og presiseringer i dette, samt granskernes arbeid, herunder den metodikk som granskerne har fulgt. Særlig viktig er det at granskerne redegjør for hvilke bevis og regler om bevisvurdering og bevisbyrde som er lagt til grunn, jf. punkt 4.5.

Kravet til og omfanget av begrunnelser for de konklusjoner som trekkes, bør avklares med oppdragsgiver. Dette bør gjøres ved oppdragets oppstart. Gode begrunnelser vil øke tilliten til konklusjonene i rapporten, og vil medføre at granskernes konklusjoner i større grad kan aksepteres. Begrunnelsesplikten representerer et grunnleggende krav til en forsvarlig saksbehandling.

Graden av detaljnivå i rapporten bør avveies mot hensynet til unødvendig eksponering av enkeltindivider. Det er også nødvendig at rapportens innhold og utforming oppfyller personvernlovgivningen.

Eventuell uenighet fra berørte knyttet til det faktum som er lagt til grunn eller til granskernes vurderinger, skal fremgå av rapporten. Alternativt kan det gis anledning til samtidig tilsvar, jf. punkt 5.3.

Det er viktig at granskerne i sine konklusjoner tar hensyn til at det må være en rimelig margin for menneskelige feilvurderinger – uten at slike feilvurderinger karakteriseres som kritikkverdige.

Det er opp til oppdragsgiver å avgjøre om den endelige rapporten skal offentliggjøres eller ikke. Offentliggjøring kan ha betydning for utformingen av rapporten, særlig med hensyn til taushetsbelagt informasjon. Det kan også være grunnlag for å anonymisere/sludde ved offentliggjøring. Rapporter i saker for offentlige oppdragsgivere vil normalt være underlagt offentleglovas regler.

Granskerne bør være forsiktige med å delta i offentlig debatt om granskingsrapportens innhold, da dette kan medføre at tilliten til rapportens vurderinger og konklusjoner svekkes eller bidra til at det stilles spørsmål ved granskernes uavhengighet. Dette er likevel ikke til hinder for at granskerne deltar på offentlig presentasjon av rapporten når oppdragsgiver ønsker dette og dette antas å være ubetenkelig. Granskerne må i så fall unnlate å gi andre opplysninger enn det som direkte fremgår av rapporten.

8.2 Avslutning av granskingen

Granskingsoppdraget avsluttes normalt ved overlevering av en rapport.

Kommentar:

Granskernes overlevering av rapporten, er ikke til hinder for at granskerne bistår ved spørsmål oppdragsgiver har til selve rapporten eller annet etterfølgende arbeid oppdragsgiver ber om bistand til. Slikt etterarbeid honoreres i tråd med avtale.

Granskerne bør beholde vesentlig dokumentasjon som underbygger deres konklusjoner fram til saksforholdet som granskingen gjelder er endelig avsluttet. Slik dokumentasjon må oppbevares forsvarlig og under tilbørlig hensyn til konfidensialitet mv.

Personvernlovgivningens bestemmelser om krav til sletting av personopplysninger må ivaretas.

9 Ikrafttredelse og endringer

9.1 Ikrafttredelse

Disse retningslinjene for private granskinger er vedtatt av Advokatforeningens hovedstyre og trer i kraft fra det tidspunkt hovedstyret bestemmer.

9.2 Endringer

Disse retningslinjene for private granskinger kan kun endres ved vedtak av Advokatforeningens hovedstyre.

**Den Norske Advokatforening
The Norwegian Bar Association**

Adresse: Universitetsgata 9
Postboks 362 Sentrum, 0102 Oslo

Telefon: 22 03 50 50

E-post: post@advokatforeningen.no

Internett: advokatforeningen.no